

HAMOWANY (43) *part praet pass impf i prawdopodobnie pf*

pf (2) *BielKron* 150v, 399v, *prawdopodobnie także zn. 1.a.*

hamowany (20), **hamowan** (9); hamowany *a.* hamowan (14); hamowany *GroicPorz* (4), *OrzList*, *ModrzBaz* (6); hamowan *BielKron* (3), *WujNT*; hamowany: hamowan *RejZwierc* (1 : 1), *SarnStat* (8 : 4).

Pierwsze a oraz o jasne (w tym w a 2 r. błędne znakowanie). ◇ W formach niezłożonych m i f sg drugie a pochylone. ◇ W formach złożonych i N pl m pers drugie a jasne.

sg m N (praed) hamowan (8), hamowany (1) GroicPorz. ◇ f N (praed) hamowan (5). ◇ n N hamowan(e) (4). ◇ pl N m pers hamowani (14). subst hamowané (11); -é (5), -(e) (6).

Sł stp, Cn brak, Linde XVII w. s. v. hamować.

1. *Zatrzymywany; zamykany* (15) : Naprzod yŝch wprzymyerv [...] yŝth opyŝano yŝch volno kvpczi naŝchi chodzycz maya. [...] thak yŝch kvpczi naŝchi kthori do thvrek ŝkvyam yda nyemaya bicz nigdzyey hamowan y. *LibLeg* 11/159v; OSyády kupiec gdyby od ŝyfyádá ŝwego ná drodze by hámovány/ á przyzwány do obcego Sędźiego o dług/ [...] thedy temu pozwánemu/ [...] ma być nágradzoná ŝkodá y lekkoŝ od onego/ przes kthorego był ná drodze niepotrzebnie gábány/ albo Areŝtowány. *GroicPorz* m3; O Wolności portu/ ná rzéce Niewiázy: iŝ w Kieydánách port wolny/ y grobla hámována bydŝ nie ma *SarnStat* 1044.

hamowany czym (1): áby nigdy rzéki/ którými wodné ŝtátki chodŝa/ á miánowicie Bug/ groblámi žadnémi hámované nie były *SarnStat* 1184.

Szereg: »wracany i nie hamowany« (3): áby zapify w Aktá Ziemŝkié/ [...] tym którzy ie introdukuia były žás wracáné y nie hámované. *SarnStat* 813 [*idem*] 822, 1153.

a. *Zatrzymany z nakazu urzędu* (8) : abi czy zloczynczi. kthorzi poddaním naŝchem ŝkodi poczynily hamowany bily. *LibLeg* 11/172v; Contumax Rektorowi hámovan bydz ma. *SarnStat* 204.

hamowany przez kogo (4): á ci/ którzyby ie [konie lub skóry] chcieli wywoŝić/ hámováni przez Stároŝty bydŝ máia *SarnStat* 263 [*idem* 291, 1239], 291, 519, 1239.

hamowany za co (1): *MetrKor* 34/135 *cf Szereg*.

Szeregi: »hamowany a zabawiony« (1): kupczy szobu stron hamowany a zabawyeny bycz nyemaya za žlodyeyskye vczynky *MetrKor* 34/135.

»hamowany i zapowiedziany« (1): A tákowi/ którzy będą zieŝdŝić z téy drógi/ będą mogli bydŝ ná koŝdym mieyŝcu hámováni y zápowiedŝieni [*ubique locorum prohiberi et arrestari poterint JanStat* 1036]. *SarnStat* 1236.

2. *Powstrzymywany, powŝciągany, poskramiany, uspokajany (w odniesieniu do złego postępowania i sfery emocjonalnej człowieka)* (25) : *LibLeg* 11/173; *GroicPorz* i3v, kv; *BielKron* 150v, 401; Gdy hámovaná [!] ŝwawola nie będzie/ Iuŝ iey niecnotá ná trzy gŝoŝy gędzie. *RejZwierc* 223v; zbytnie y przymnaŝania bogactw/ y ŝápánia vrzędow/ poŝadliwoŝci máia być hámováne [*cupiditates coërcendae*]. *ModrzBaz* 82, 120.

hamowany czym (7): był wielki ŝtrách po wŝzytkiey Polŝce s tey nowiny/ ták iŝ iuŝ niektorzy z žiemie vćiekác chćieli/ by byli przez Krolá nie hámováni groŝá. *BielKron* 399v; ták poŝadliwoŝci

byłtne pracámi y połty bywáią hámwáne [frenantur] *ModrzBaz* 10v, 74v, 136; *SarnStat* 509, 705, 1235.

hamowany od czego (1): *WujNT Zzzzz cf Zwrot*.

hamowany przez co (4): te prawa są postanowione, aby ci swowolni byli przez nie hamowani *Diar* 66; áby przes taką náukę y fkutek iey/ zuchwáłtvo złych ludzi hámwáne było *GroicPorz* av; *SarnStat* 120, 962.

Ze zdaniem celowym [aby] (1): Lábán [...] był hamowan przez Aniołá/ áby nic przykrego nie mowił Iakobowi. *BielKron* 15v.

Zwrot: »być hamowan od złego« (1): IEZYK ma być hámwowan od złego. *WujNT Zzzzz*.

Szeregi: »hamowany i kojony« (2): tákiéz máią byđź ípólnie przez vrząd Stárości y mieyfcki [tumulty] hámwáne y koioné *SarnStat* 962, 120.

»hamowany a powściągany« (1): A przeto takowe popędliwości ferdeczne [...] wždy iednak máią być hámwáne á powściągáne [cohibendae ac reprirrendae sunt] *ModrzBaz* 7v.

»hamowany i skromiony« (1): iáko máią być hámwáne y fkromione [rózne przypadki człowieczeństwa naszego] w przyrodzeniu náłzym *RejZwierc* 75.

»(za)broniony i hamowany« [szyk 2 : 1] (3): Lecż zgołá wżelákie vrzędow dopieranie/ ma być práwy hámwáne y zábronione [coercenda est]. *ModrzBaz* 74v; *SarnStat* 509, 705.

»zakazowan i hamowan« (1): GDyż wżelki gwałt nie przez przyczyny rozmáitémi vftáwámi práwnémi bywa zákázowan/ y hámwowan [uariis iuris sanctionibus prohibeatur et coërceatur *JanStat* 588] *SarnStat* 1235.

a. *Karcony, karany* (2) : iáko okrutnie niektorzi pánuią nád poddánymi twemi/ ábo máiętność ich niłzcząc á wydźieráiąc/ [...] y ci ázaby też od Rzeczypołpolitey niemieli być hámwáni [an non sunt puniendi]? *ModrzBaz* 142, 142.

3. *Nie dopuszczany do realizacji, utrudniany* (3) :

hamowany czym (2): á przypozwámi zadwornémi exekucia dekretów Trybunáłłkich hámwána byđź nie ma *SarnStat* 404 [idem] 861.

hamowany od czego [z łacińskim równowaznikiem tej składni] (1): áni też *Brachium Regale* v nas w rzeczách świeckich wáżne bęđzie/ ktore iáko ieft hámwáne niedawno/ ab exequitione rei iudicatae, wiefz W. M. dobrze o tym. *OrzList* h2.

Synonimy: **1. a.** *arestowany, zapowiedziany*; **2.** *broniony, powściągany, skromiony, zabroniony, zakazowan*; **a.** *karany*.

Cf **HAMOWAĆ, NIEHAMOWANY**